

- мито на імпорт вживаних товарів (легкові автомобілі, що були в споживанні);
- екологічний акцизний збір (екологічно шкідливі у виробництві і споживанні товари);
- різниця у податкових ставках на певні види продукції, що відрізняються величиною екологічної шкоди (ставки на етиловий та не етиловий бензин, природний газ та дизельне паливо залежно від вмісту сірки).

Так, чимало держав заохочують юридичних осіб до вкладень в екологічно оснащені виробничі потужності за допомогою податкових канікул (новостворені підприємства інвестують кошти в екологізацію технології, виробництва та продукції і оподатковуються на пільгових умовах).

Стрижнем екологічної політики екологічного оподаткування повинні стати фінансові важелі, які б узгоджували різноманітні види позичок і кредитів з диференційованими елементами екологічних податків. Залежність повинна бути пропорційно оберненою і спрямованою на суспільну віддачу.

Література

1. **Жарко Р.П.** Обґрунтування функцій податків на сучасному етапі розвитку продуктивних сил// Фінанси України. – 2004, № 6. – С. 96 -100.
2. **Крисоватий А.І, Десятнюк О.М.** Податкова система. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 331 с.
3. **Литвиненко Я.В.** Податкова політика. – К.: МАУП, 2003. – 224 с.
4. **Олійник О.І.** Види екологічних податків// Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 2001, вип. 11.3. – С. 26-28.
5. **Синякевич І.М.** Екологізація розвитку: об'єктивна необхідність, методи, пріоритети// Економіка України. – 2004, № 1. – С. 57-64.
6. **Чубук Л.П.** Зміни у системі оподаткування нерухомості як перспективний напрям податкової політики// Фінанси України. – 2004, № 3. – С. 99-106.

УДК 330.322.01: 330.342.22(477)

Доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук;

асист. О.О. Сухий¹, канд. екон. наук – Львівська КА;

доц. Ю.О. Самура, канд. екон. наук – Львівський банківський ін-т

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ХАРАКТЕРИСТИК ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Запропоновано концептуальну модель формування інвестиційного клімату в перехідній економічній системі та з'ясовано вплив інвестиційного клімату на характеристики іноземного інвестування та його наслідки для приймаючої економіки.

Ключові слова: іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, синергетичний ефект.

Doc. V.I. Blonska; assist. O.O. Sukhy –

Commercial Academy of Lviv; doc. Yu.O. Samura – Bank institute of Lviv

Determination of foreign investment features

A conceptual model of investment climate in transition economic system on synergy basis is suggested. By applying eclectic paradigm, FDI (foreign direct investment) features (total amount, average FDI size, FDI typology suggested in dissertation, FDI structure, investor types; FDI functions and influences on the receiving economy) and investment climate were interrelated.

Keywords: foreign investment, investment climate, synergy effect.

¹ osukhy@ukr.net. Тел.: 79-76-97, 8-066-21-23-103

За останні роки стало традиційним застосовувати поняття "інвестиційного клімату", зокрема щоб описувати середовища для інвестування, насамперед, на макрорівні. Чітко визначено потребу подальшого залучення іноземних інвестицій, звиклим став також й аналіз їх впливу на вітчизняну економіку. Проте, за фактичними даними приплив ПІІ (прямих іноземних інвестицій) в Україну залишається незначним, а їх роль у економіці – обмеженою та не завжди однозначною. Тому з'ясування впливу інвестиційного клімату на характеристики ПІІ має як теоретичне, так і практичне значення.

Проблеми інвестиційного клімату в контексті залучення іноземних капіталів досліджувалося у працях О. Гаврилюка, В. Гейця, Б. Губського, С. Захаріна, В. Новицького, А. Філіпенка [1-6] тощо. Проте наявні дослідження з порушеної проблеми здебільшого носять прикладний характер. Водночас недостатньо вивченими є питання специфіки формування інвестиційного клімату в перехідній економіці, особливо в аспекті впливу інвестиційного клімату не тільки на абсолютні обсяги іноземних інвестицій, а й на їх якісні характеристики, та, щонайважливіше, іноземного інвестування на приймаючу економіку. Тому завдання статті власне полягає у з'ясуванні концептуальних, вище перелічених, взаємозв'язків з базуванням на методології економічної теорії та використанням адекватних до поставленого завдання інвестиційних теорій.

Виходячи із поставленого завдання два моменти, на нашу думку, заслуговують уваги. По-перше, усвідомлення комплексності й системності поняття "інвестиційний клімат", його залежності від численних чинників приймаючої економіки, включаючи її конкурентоспроможність, процеси ринкової трансформації, і, навіть, рівень заборгованості між підприємствами. Наявність таких численних чинників вказує саме визначення "інвестиційного клімату", система побудови індексів інвестиційної привабливості (Institutional Investor, Euromoney, BERI тощо).

По-друге, особливістю перехідної економіки є те, що в ній усі зазначені вище численні чинники (від політичних, макро- та мікроекономічних до соціально-психологічних) є на етапі формування, становлення, наближення до загальносвітових стандартів. Відбувається трансформація цілої економічної системи, налагодження в ній нормальних ринкових процесів. Тому не дивно, що чим успішніше проходять процеси трансформації, ринкові реформи, тим більші обсяги ПІІ в країну.

Що ж до економіки України, то процеси трансформацій в ній йдуть повільно, непослідовно, малорезультативно. Якщо на початку 90-х (ще до поглиблення трансформаційного спаду) Україну, яка тоді отримала високі оцінки Дойчебанку, порівнювали з Францією, то вже в середині 90-х порівняння перенеслися до більш досяжного ідеалу – Польщі. Однак значні успіхи Польщі у проведенні реформ та залученні ПІІ вивели її далеко вперед порівняно з Україною. В кінці 90-х, шукаючи об'єкт для порівнянь, дослідники звертаються до більш "скромної" країни – Молдови. Та навіть Молдова випередила у 2000-2003 Україну у проведенні реформ (стосовно реформування власності на землю, введення світових стандартів обліку, ефективність законодавства про банкрутство) та залученні ПІІ: ПІІ на душу населення у Молдові у півтора рази

перевищили відповідний показник для України. Вочевидь, це можна пояснити відмінностями в успішності та темпах реформ.

Таким чином, низькі темпи та малорезультативність трансформаційних процесів в Україні і є, на нашу думку, основною проблемою, тому що спричинює нерозвиненість, незлагодженість (розбалансованість) нашої економічної системи, її низьку ефективність, негнучкість, невідповідність світовим стандартам, низьку конкурентоспроможність і, в кінцевому підсумку, несприятливе середовище для інвестицій.

Виходячи з власне такого бачення основної проблеми української економіки загалом та інвестиційного клімату зокрема, звертаємо увагу на недопустимість обмеження тільки тактичними кроками у покращенні інвестиційного клімату і на потребу стратегічного бачення. Українська економічна система потребує системної трансформації, реалізованої за принципом "крок за кроком". Тобто, основну ставку треба робити на загальний, системний, розвиток економіки, підвищення її конкурентноздатності за всіма параметрами, створення конкурентного середовища високого рангу, розвиток інвестиційного потенціалу, використання конкурентних переваг.

Варто зрозуміти, що за відсутності такого стратегічного підходу ми можемо обмежитись частковими кроками в покращенні інвестиційного клімату і спрямувати розвиток нашої держави в русло третьорозрядності, не залишаючи собі можливостей зайняти гідне, "своє" місце у міжнародній спільноті, світовій економічній системі, міжнародному поділі праці та русі капіталів. З цього приводу досить влучним є вислів Жана Лем'єра, президента ЄБРР: "Сьогодні інвестори переключають свою увагу з країн, що розвиваються в Латинській Америці й Азії на країни Східної Європи. Однак збереження цього зацікавлення буде залежати від темпів структурних реформ, що проходять у країнах регіону. Поки що рано говорити про прийнятний інвестиційний клімат у всій Східній Європі та СНД" [7, с. 4]. Якщо такі обережні оцінки стосуються всіх країн Східної Європи та СНД, то безпосередня оцінка України, яка значно відстає від своїх сусідів за темпами реформування економіки і за залученням ПІІ, буде ще більш обережною і значно нижчою, і вказуватиме на той великий обсяг реформ, який потрібно ще провести в Україні.

Тому, на наше переконання, будь-яка державна політика не в стані швидко, за короткий період часу покращити інвестиційний клімат до рівня світових стандартів. Безумовно, деякі складові інвестиційного клімату (наприклад, законодавча стабільність) можуть бути забезпечені порівняно швидко за умов належних зусиль приймаючої країни. Інші ж чинники (рівень виконання тих же законів, рівень економічного розвитку, рівень менеджменту, соціальні чинники, психологічний фактор) потребують для свого покращення більш тривалого часу. Тому потрібно цілеспрямовано, крок за кроком працювати над покращенням інвестиційного клімату в державі, створювати і підтримувати належні умови для розвитку приватного сектору, і, головне, результативно й рішуче, зі стратегічним баченням здійснювати трансформаційні процеси.

Усе це підкреслює важливість ролі держави для успішного перебігу інвестиційних процесів в умовах перехідної економіки. Дослідники визнають

зростання ролі приватного сектора і звуження ролі держави в інвестиційному процесі при переході від адміністративно-командної до ринкової системи [8]. Але помилково було б недооцінювати роль держави в інвестиційному процесі в умовах перехідної економіки [9, с. 4; 10, с. 27; 11, с. 34]. В ринковій економіці функції держави в інвестиційному процесі полягають у здійсненні державних інвестицій і державному регулюванні, контролі та стимулюванні інвестиційного процесу. В Україні держава, зменшуючи обсяги державних інвестицій (до 5 % від усіх внутрішніх капіталовкладень у 2002 р. [12, с. 121]), наголошуючи на важливості залучення іноземного капіталу, не виконала своєї головної функції стосовно інвестиційного процесу – забезпечення нормальних умов для інвестування, завершення базових ринкових реформ, після здійснення яких можна було б сподіватись на залучення ПІІ. І це завдання держави в інвестиційному процесі в умовах перехідної економіки неможливо виконати без відповідної політичної волі, єдності й змобілізованості, чого перманентно бракує українським державотворчим процесам на відміну від наших сусідів. Як зарубіжна, так і українська практика однозначно показує, що коли держава успішно реалізує зазначену функцію і забезпечує сприятливі умови для підприємницької та інвестиційної діяльності, перші позитивні результати є відчутними вже за короткий період часу.

Проведений якісний взаємозв'язок між ПІІ та трансформаційними процесами і макроекономічним станом, дослідження інвестиційного клімату, теорій та закономірностей іноземного інвестування дає змогу формалізувати викладене у певну концептуальну модель на базі синергетичного підходу.

Дж. Данінг в теорії еkleктичної парадигми [13] показав, що ПІІ визначають три основні групи чинників: переваги володіння (O), переваги інтерналізації (I) та переваги розташування (L), тобто територіальні переваги. Це дає нам підстави математично записати, що прямі іноземні інвестиції (FDI – foreign direct investment) є певною функцією вказаних параметрів:

$$FDI = f(O, I, L). \quad (1)$$

Переваги володіння та переваги інтерналізації залежать від компанії-інвестора, переваги розташування – від приймаючої країни. Таким чином, якщо розглядати сукупність всіх світових компаній-інвесторів, то процес їх інвестування в Україну ($FDI_{Ukraine} = FDI_{UA}$) можна виразити як певну функцію від територіальних переваг України

$$FDI_{UA} = \gamma(L_{UA}), \quad (2)$$

де L_{UA} – територіальні переваги України. До речі, якщо розглядати іноземне інвестування в країну в регіональному розрізі, то відповідно до зробленого нами зауваження про можливість застосування теорії еkleктичної парадигми в контексті не тільки країн, але й регіонів, у виразі (2) треба врахувати специфічні територіальні переваги досліджуваного регіону.

Виходячи з наведеного визначення інвестиційного клімату, ми отожднюємо його з поняттям територіальних переваг, і тому:

$$L_{UA} \equiv IC_{UA}. \quad (3)$$

$$FDI_{UA} = \gamma(IC_{UA}). \quad (4)$$

Отже, прийняття рішення про інвестування в Україну всіма світовими компаніями-інвесторами є функцією від інвестиційного клімату України, її макроекономічних чинників. Це означає, що, залежно від інвестиційного клімату України, одні компанії приймуть позитивне рішення щодо інвестування в Україну, інші – ні; одні мотиви інвестування в Україну будуть задіяні, інші – ні (див. аналіз переважних мотивів інвестування в Україну на початку даного підрозділу); певні галузі будуть інтенсивно інвестуватися, інші – ні; певні типи інвестицій будуть переважати порівняно з іншими; частка інвестицій певного обсягу, певної форми, певного натурального-речового виду буде вищою порівняно з частками інвестицій інших обсягів та форм; певні типи інвесторів будуть частіше інвестувати, ніж інші і т.д. В результаті, певні функції іноземних інвестицій в Україні будуть реалізовуватися значною мірою, інші – ні; деякі впливи іноземних інвестицій на загальноекономічний стан будуть відчутними, інші – залишаться незадіяними. І всі вказані параметри: реалізовані функції ПІІ – *FUNCTIONS_FDI*, типологічна структура ПІІ – *TYPES_FDI*, структура інвесторів – *INVESTOR_TYPES*, вплив ПІІ на приймаючу економіку – *INFLUENCE_FDI*, галузева структура ПІІ – *STRUCTURE_FDI*, середній розмір ПІІ – *AVERAGE_SIZE_FDI*, обсяг ПІІ – *AMOUNT_FDI*, обсяг ПІІ на душу населення – *AMOUNT_PER_CAPITA_FDI* залежатимуть від інвестиційного клімату приймаючої країни. Тобто:

$$FUNCTIONS_FDI_{UA} = \theta(IC_{UA}), \quad (5)$$

$$TYPES_FDI_{UA} = \alpha(IC_{UA}), \quad (6)$$

$$INVESTOR_TYPES_{UA} = \chi(IC_{UA}), \quad (7)$$

$$INFLUENCE_FDI_{UA} = \delta(IC_{UA}), \quad (8)$$

$$STRUCTURE_FDI_{UA} = \varepsilon(IC_{UA}), \quad (9)$$

$$AVERAGE_SIZE_FDI_{UA} = \phi(IC_{UA}), \quad (10)$$

$$AMOUNT_FDI_{UA} = \phi(IC_{UA}), \quad (11)$$

$$AMOUNT_PER_CAPITA_FDI_{UA} = \eta(IC_{UA}). \quad (12)$$

В такий спосіб ми поглиблюємо залежність між обсягом, характером, мотивами, структурою, функціями і впливами ПІІ на приймаючу економіку, складом іноземних інвесторів та інвестиційним кліматом.

В свою чергу, зокрема на основі побудови міжнародних рейтингів ми проілюстрували, що інвестиційний клімат є сукупністю рейтингових чинників, їх синергетичною системою, тобто системою, в якій проявляється синергетичний ефект. Таким чином, інвестиційний клімат можемо розписати як певну функцію від макро- та мікропоказників приймаючої економіки

$$IC_{UA} = \Psi(U_1; U_2; \dots; U_n). \quad (13)$$

Практика проведення оцінок інвестиційної привабливості регіонів, побудови міжнародних рейтингів показують, що функціональний вираз інвестиційного клімату можна представити як суму, а на наш погляд, як синергетичну суму функцій від окремих параметрів макро- і мікросередовища – маємо на увазі можливість прояву синергетичного ефекту:

$$IC_{UA} = A_1 f_1(U_1) \oplus A_2 f_2(U_2) \oplus \dots \oplus A_n f_n(U_n), \quad (14)$$

де: $U_1, U_2, \dots, U_n$ – параметри українського макро- і мікросередовища (ВВП, ВВП на душу населення, рівень інфляції тощо; усереднені мікропоказники, місця країни у світових рейтингах, бальні експертні оцінки).

- $A_1, A_2, \dots, A_n$ – відповідні коефіцієнти впливу;
- $f_1, f_2, \dots, f_n$ – різні типи функціональних залежностей.

Найважливішими типами функціональних залежностей будуть такі (у прикладах ми будемо вказувати часткові залежності, які вже є встановлені для одного змінного параметра при "інших рівних умовах", зокрема на прикладі східноєвропейських перехідних економік):

- а) пряма залежність: при зростанні змінного параметра інвестиційний клімат покращується. Приклад: прямопропорційність між ПП та ВВП на душу населення; залежність між приростом ПП та темпом зростання ВВП і т.д.;
- б) обернена залежність: при зростанні значення змінного параметра інвестиційний клімат погіршується. Приклад: зростання рівня інфляції чи рівня корупції погіршує інвестиційний клімат і зменшує приплив ПП;
- в) параболічна залежність: при падінні (зростанні) параметра до певної межі інвестиційний клімат покращується, а потім починає знову погіршуватися. Приклад: дослідження перехідних економік Східної Європи показало, що нижчий рівень оплати праці стимулює приплив ПП, однак при ще більш низьких рівнях зарплати падає якість та продуктивність праці, відповідальність працівників і т.д. – тобто найнижчі рівні оплати праці знову стають негативними чинниками інвестиційного клімату і стримують надходження ПП [14, с. 35].

Для формалізованого запису складових інвестиційного клімату, як видно з формули (14), ми використали не звичайну суму, а вказали на існування синергетичного ефекту. Тобто, важливо зазначити, що одночасне покращення кількох чи багатьох часткових параметрів макро- і мікросередовища матиме синергетично зростаючий ефект на загальний стан інвестиційного клімату. Зокрема тоді, коли в економіці (а ми розглядаємо перехідну економіку) ринкові реформи досягли певного (критичного) рівня і за цих передумов країна вступає в інтеграційні структури – спостерігається ефект синергії в покращенні інвестиційного клімату і відбувається різке збільшення притоку іноземних інвестицій в країну. Бачимо, наприклад, як зросли інвестиції в Польщу після її вступу до НАТО, різке зростання інвестицій в Китай після приєднання до СОТ. Таким чином, коли визріли базові умови, позитивні зрушення в ще одному чиннику інвестиційного клімату (в даному випадку – інтеграційні процеси) посилювали сукупний результат покращення інших скла-

дових інвестиційного клімату та різко збільшували приплив іноземного капіталу. Власне в цьому і вбачаємо прояв синергетичного ефекту покращення інвестиційного клімату. І ним бажано скористатись і Україні.

Один чи кілька параметрів у формулі інвестиційного клімату (14) можуть описувати пільги для іноземних інвесторів – обсяги пільг, умови надання тощо. Проте пільги будуть виступати тільки одним з багатьох компонентів інвестиційного клімату. І їх наявність не може істотно впливати чи нівелювати роль інших компонентів інвестиційного клімату. А тому пільги, як зазначають дослідники (Ф. Рут, [6]), не можуть викликати істотного покращення інвестиційного клімату при інших несприятливих макроекономічних параметрах. Більше того, як вказує С. Захарін, спираючись на власні дослідження та дослідження Німецької консультативної групи, податкові пільги не належать до вирішальних чинників іноземного інвестування [16, с. 94]. Цю думку також цілком підтримує А. Даниленко, зазначаючи, що встановлення податкових пільг належить до вторинних чинників інвестиційного клімату [17, с. 54]. По-своєму, експерт центру CASE-Ukraine В. Дубровський стверджує, що за допомогою значних пільг досить часто можна залучити хіба що сумнівних інвесторів та сумнівні інвестиції [18, с. 13]. Інакше кажучи, надання значних пільг інвесторам в умовах загального несприятливого інвестиційного клімату не означає його покращення:

$$\left(U_{stimul}^{UA} \uparrow \uparrow \uparrow \right) \neq IC^{UA} \uparrow. \quad (15)$$

Ми погоджуємося, що пільги можуть виступати позитивним стимулом для інвесторів у перехідних економіках за умови успішної трансформації економіки. Звернімось до прикладу Чехії. Вдалий перебіг трансформаційних процесів, інтеграція в ЄС, дала змогу Чехії без надання особливих пільг стати одним з найбільших реципієнтів ПІІ у Східній Європі. Щойно з 2000 року чеський уряд надав додаткові пільги для іноземних інвесторів. І за таких умов, на наш погляд, пільги можуть бути значно ефективнішими аніж вони були б запроваджені не після завершення найважливіших трансформаційних процесів, а на їх початку. Так, тільки за 2001 рік до Чехії надійшло 4,9 млрд. дол. США іноземних інвестицій [19, с. 242]. Водночас в Україні спостерігалось майже зворотнє явище: відміна пільг для інвесторів у 1996 році не призвела до зменшення припливу ПІІ. Більше того, в наступні роки приплив ПІІ тільки зростав. Це ще раз підтверджує обмеженість ролі пільг в умовах загального несприятливого інвестиційного клімату.

Розглянемо механізм покращення інвестиційного клімату в Україні. Зауважимо: якщо показники економічної системи України будуть наближатися до загальносвітових стандартів:

$$U_i^{UA} \rightarrow U_i^{WS} \text{ для } i=1,2,\dots,n, \quad (16)$$

то, автоматично, це означатиме покращення інвестиційного клімату України та наближення його до загальносвітових стандартів:

$$IC^{UA} \rightarrow IC^{WS}. \quad (17)$$

І це основний шлях покращення інвестиційного клімату, апробований у країнах Східної Європи. І для реалізації умови (16) вироблення особливих пільг чи спеціальних зон в Україні не підходить. Більше того, записи (16) і (17) передбачають, що навіть система стимулювання іноземних інвесторів повинна бути адекватною до сучасних вимог світової економіки, чого поки що, на жаль, не спостерігається ні в Україні, ні в багатьох інших країнах СНД [16, с. 98].

Врахуємо в нашій моделі трансформаційні процеси. Трансформація економічної системи в напрямку від адміністративно-командної до ринкової передбачає виконання умов (16) і (17) залежно від темпу та характеру перебігу трансформаційних процесів. Формально можемо записати:

$$U_i = \beta_i(TR) \text{ для } i = 1, 2 \dots n, \quad (18)$$

де: TR – параметр, що описує темп проведення реформ; β_i – функції, що описують характер зміни параметрів макро- і мікросередовища залежно від темпу проведення реформ.

Тоді, загалом, на підставі виразу (13) можемо записати:

$$IC_{UA} = \beta(TR_{UA}), \quad (19)$$

$$FDI_{UA} = \mu(TR_{UA}). \quad (20)$$

У такий спосіб можна переписати всі характеристики іноземного інвестування залежно від темпу проведення реформ {вирази (5)-(12)}. Конкретним прикладом адекватності формул (19) і (20) може слугувати таке. Одним із вагомих параметрів темпів проведення реформ у перехідній економіці виступає дієвість Закону про банкрутство, що дає змогу інвестору бути впевненим у поверненні своїх коштів. Якщо оцінювати дієвість закону про банкрутство як індикатор темпу проведення реформ, то згідно з формулою (20) повинна існувати певна залежність між ПІІ в країну та дієвістю вказаного Закону. І дійсно, дослідження перехідних економік Східної Європи експертами ЄБРР показали, що обсяг ПІІ є прямо пропорційним ефективності законодавства про банкрутство [20, с. 11].

Оскільки наша держава прагне до сталого економічного зростання, безумовно це вимагатиме системного покращення інвестиційного клімату. Такі кроки, як показано вище забезпечать не тільки збільшення припливу інвестицій, а й покращення їх характеристик та зростання позитивного впливу іноземних інвестицій на вітчизняну економіку. Відтак предметом подальших досліджень можуть стати структурні зміни в іноземному інвестуванні в міру стабілізації політичної ситуації в Україні та покращення інвестиційного клімату.

Література

1. **Захарін С.В.** Поліпшення інвестиційно-інноваційного клімату в Україні// Проблеми науки. – 2003, № 12. – С. 40-47.
2. **Міжнародна економіка/** А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін.: За ред. А.П. Румянцева – К.: Знання-Прес, 2003. – 448 с.
3. **Новицький В.Є.** Міжнародна економічна діяльність України. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
4. **Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика України/** За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К.: Ін-т економічного прогнозування, 2002. – 76 с.

5. Гаврилюк О.В. Іноземне інвестування і структурна трансформація в країнах перехідної економіки// Фінанси України. – 1998, № 7. – С. 54-66.
6. Ф. Рут, Філіпенко А. Міжнародна торгівля та інвестиції. – К.: Основи, 1998. – 743 с.
7. Брыль Р. Восхищение Восточной Европой// Украинская Инвестиционная Газета. – 2002, № 22. – С. 4.
8. Кізима Т.О. Іноземне інвестування в умовах інтеграції України у світову економіку// Фінанси України. – 2001, № 10. – С. 118-125.
9. Инвестиционная деятельность в регионе/ А.И. Амоша, Н.И. Иванов, Л.И. Чередник и др. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1998. – 60 с.
10. Колосов О.Є. Деякі аспекти державного управління залученням іноземних інвестицій в економіку України// Економіка України. – 1998, № 11. – С. 27-36.
11. Малій І.Й. Іноземні інвестиції: Зарубіжний досвід стимулювання. Шляхи залучення в економіку України. – К.: НДФІ, 1999. – 45 с.
12. Україна у цифрах у 2002 році/ Державний комітет статистики України: За ред. О.Г. Осауленка; Відп. за вип. В.А. Головка. – К.: Консультант, 2003. – С. 48-150.
13. Dunning John H. The Eclectic Paradigm of International Production: A Restatement and some possible Extensions// Journal of International Business Studies. – 1988. – Spring. – P. 1-31.
14. Ширмер Я. Прямі зовнішні інвестиції та економічне зростання// Економіст. – 2000, № 3. – С. 33-37.
15. Вступление КНР в ВТО обернулось ростом импорта капитала// Лента новостей УФС. – Киев, 2002. – [Цит. 2002, 14 лютого]. – Доступно с: <<http://www.ufs.kiev.ua>>.
16. Захарін С.В. Податкові важелі державного регулювання іноземних інвестицій// Фінанси України. – 2000, № 7. – С. 94-102.
17. Даниленко А.А. Тенденції і перспективи прямого іноземного інвестування у промисловість України// Фінанси України. – 2000, № 8. – С. 50-55.
18. Дубровський В. За допомогою пільг можна залучити інвестиції, від яких погано тхне// Галицькі контракти. – 2001, № 51. – С. 13.
19. Ліманський А. Тенденції в надходження прямих іноземних інвестицій в Польщу// Регіональна економіка. – 2002, № 4. – С. 237-243.
20. Клименко И. Инвестиционная история// Компаньон. – 2000, № 26. – С. 9-11.

УДК 338.27:332.1

Доц. Ф.А. Важинський, канд. екон. наук – ІРД НАН України; доц. І.Ф. Коломієць, канд. екон. наук – УкрДЛТУ

ОСНОВНІ МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Розглянуто основні методи прогнозування соціально-економічного розвитку регіону. Для ефективного застосування даних методів прогнозування необхідний цілеспрямований аналіз існуючої інформаційної бази і визначення її придатності.

Doc. F.A. Vazhynsky – IRR NASU; doc. I.F. Kolomiyets – USUFWT

Basic methods of prognosis of social-economic development of region

In article basic methods of prognosis of social-economic development of region are described. The purposeful analysis of existing information base and definition of its suitability is necessary for an effective utilization of the given methods of forecasting.

У сучасних умовах у процесі розробки прогнозів важливого значення набуває подальший розвиток і вдосконалення методології прогнозування. Методологічні питання прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів ще далекі від оптимального вирішення. Складнощі полягають в тому, що розвиток не може бути зведений до кількісного збільшення показників, а обов'язково передбачає структурні зміни. Розвиток включає появу нових еле-